

Startnotitie

Governance Verbonden Partijen provincie Limburg

1. Inleiding

Via de Programmaraad hebben Provinciale Staten (PS) aandacht gevraagd voor het onderwerp ‘Verbonden Partijen’, omdat zij daar naar hun mening onvoldoende grip op hebben. Nadere consultatie met de Programmaraad heeft uitgewezen dat zij een onderzoek naar de uitwerking van de governance rondom Verbonden Partijen in de praktijk wenselijk achten.

Een gangbare definitie van governance luidt in dit verband ‘het sturen en beheersen van door de overheid in het leven geroepen organisaties, de verantwoording die daarover wordt afgelegd en het toezicht dat daarop wordt uitgeoefend ten behoeve van belanghebbenden’.

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke (vennootschappen, stichtingen) of publiekrechtelijke (zoals gemeenschappelijke regelingen) organisaties waarin de provincie zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft.

De provincie kiest ervoor om in een Verbonden Partij te participeren om langs die weg een door haar zelf gesteld beleidsdoel te kunnen realiseren. De provincie streeft ernaar een financieel en bestuurlijk belang te houden in die organisaties waarmee, naar het oordeel van het provinciebestuur, het openbaar belang is gediend.

2. Provinciaal beleid

Gedeputeerde Staten (GS) hebben in 2010, onder meer naar aanleiding van de conclusie van de Unit Control in haar Rapport ‘Dossier Regiobranding Zuid-Limburg’ dat het onwenselijk is dat een gedeputeerde deel uitmaakt van het bestuur van een stichting, het beleidskader ‘Hoe om te gaan met de provinciale vertegenwoordiging in deelnemingen’ opgesteld.

Daarin wordt ingegaan op vragen als:

- Wie kan namens de provincie deelnemen aan aandeelhoudersvergaderingen?
- Wie kan de provincie voordragen als commissaris?
- Wie kan worden voorgedragen als bestuurder/directie van een NV of BV of bestuurslid van een Stichting?
- Wanneer is provinciale vertegenwoordiging door een bestuurder in een RvT mogelijk?
- Wat is het maximum aantal toezichthoudende functies dat een bestuurder/toezichthouder tegelijkertijd mag bekleden?
- Hoe om te gaan met belangenverstrengeling?

Bij de vaststelling van de Kadernota Financieringsinstrumentarium door PS in 2009 is de afspraak gemaakt dat bij het begin van elke nieuwe statenperiode de provinciale deelnemingenportefeuille wordt geëvalueerd.

De eerste evaluatie heeft, in het kader van ex artikel 217A van de Provinciewet, plaatsgevonden in april 2012. Naast het doorlichten van een aantal deelnemingen op onder meer publiek belang, financiële risico's en de borging daarvan zijn ook de vigerende kaders (Kadernota en Beleidskader) tegen het licht gehouden.

Daaruit is naar voren gekomen dat deze kaders op onderdelen aanpassing en onderlinge integratie behoeven. De aanpassing betrof met name de informatievoorziening en verantwoording, beloningen, bestuur en toezicht, rendement en vermogensstructuur en Corporate Governance.

De integratie en aanpassing van de betreffende kaders heeft plaatsgevonden in juni 2013 en heeft geresulteerd in de nota 'Sturing in samenwerking: beschrijving financiële instrumenten en verbonden partijen'. Deze nota bevat een stappenplan om te komen tot een afgewogen keuze voor de inzet van een specifiek instrument (deel I van de nota). Bij deze keuze zijn van invloed: de gekozen rol van de provincie, de gewenste sturing, een financiële toets, het verwacht/beoogd financieel- en maatschappelijk rendement op het eindresultaat en instrument-specifieke factoren.

In een oplopende schaal van een passieve rol (publiekrechtelijke instrumenten) met lage risico's naar een actieve rol (eigendom) worden de volgende instrumenten onderscheiden:

- regelgeving en beleid (publiekrechtelijk);
- subsidie (publiekrechtelijk);
- opdracht (privaatrechtelijk);
- financiering: garantie/borgstelling en geldlening (privaatrechtelijk);
- Verbonden Partijen: Vennootschappen, Stichting (privaatrechtelijk) en WGR (publiekrechtelijk) en eigendom en exploitatie van onroerende zaken (grond en gebouwen) door actief grondbeleid (privaatrechtelijk).

In deel II van de nota worden de onderscheiden instrumenten afzonderlijk nader uitgewerkt, waarbij onder meer wordt ingegaan op de randvoorwaarden bij inzet van het instrument. Bij het instrument Verbonden Partijen wordt uitgebreid ingegaan op alle onderscheiden vormen. Daarbij vormt de (interne en externe) Corporate Governance een belangrijk onderwerp.

3. Doelstelling en onderzoeksvragen

Uit het bovenstaande komt naar voren dat de afgelopen jaren binnen de provincie Limburg volop aandacht is besteed aan het vormgeven van de beleidskaders met betrekking tot Deelnemingen/Verbonden Partijen. In het verlengde hiervan achten PS thans een onderzoek van belang dat tot doel heeft inzicht te bieden in de uitwerking van deze kaders in de praktijk in het bijzonder met betrekking tot de governance bij Vennootschappen waarin de provincie participeert.

Uitgaande van dit doel heeft de rekenkamer de volgende onderzoeksvragen geformuleerd:

- Welke uitgangspunten/beleidskaders hanteert de provincie ten aanzien van de inrichting van de governance met betrekking tot Vennootschappen.
- Hoe is in de praktijk bij Vennootschappen waarin de provincie participeert, zowel voor de Vennootschappen afzonderlijk als in samenhang, vorm en inhoud gegeven aan de

governance aspecten:

- sturing;
 - beheersing;
 - verantwoording;
 - toezicht?
- Op welke wijze worden PS betrokken bij de vormgeving van de governance met betrekking tot Vennootschappen (kaderstelling, beschikbaar stellen middelen en controle)?
 - Welke lessen kunnen worden getrokken voor de vormgeving van de governance bij Vennootschappen waarin de provincie in de toekomst deelneemt?

4. Aanpak en afbakening

Normenkader

Voor het beoordelen van de governance bij Vennootschappen in de praktijk hanteert de rekenkamer normen zoals weergegeven in wet- en (provinciale) regelgeving en algemeen aanvaarde normen met betrekking tot governance bij Verbonden Partijen (b.v. rapporten van de Algemene Rekenkamer met betrekking tot Goed Bestuur/governance tussen publiek en privaat, Handboek governance Verbonden Partijen Deloitte, Handreiking governance Verbonden Partijen rekenkamercommissies diverse gemeenten).

Afbakening

Ter beantwoording van de onderzoeksvragen is een selectie gemaakt van Vennootschappen die ook door PS zijn aangewezen als Groot Project.

Het betreft in eerste instantie:

- Chemelot Campus B.V. en Chemelot Vastgoed C.V;
- Chemelot Participaties B.V.;
- Chemelot Ventures B.V.;
- Maastricht Health Campus B.V.;
- Brains Unlimited B.V.;
- Greenport Venlo Innovation Center NV.